

Aprob,

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita desfășurată la Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” –
Bălăceanca, având ca obiectiv verificarea implementării
Recomandărilor formulate în urma vizitei efectuate în anul 2015

Sumar:

Prezentul raport, întocmit ca urmare a vizitei de verificare a implementării
Recomandărilor formulate în urma vizitei din anul 2015 la Spitalul de Psihiatrie
„Eftimie Diamandescu”, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Potrivit art. 14 și art. 29⁷ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) desfășoară vizite anunțate sau inopinate în locurile de detenție, care includ spitalele de psihiatrie, spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță,

Potrivit Subcomitetului de Prevenire a Torturii:

- „MNP va verifica cu regularitate modul de implementare a recomandărilor emise, prin vizite de control efectuate în instituțiile vizitate” (Autoevaluarea analitică a activității MNP);
- „MNP va urmări în mod activ stadiul de implementare a recomandărilor”(Ghid SPT pentru activitatea MNP).

În acest context, a fost aprobată **pentru data de 10 decembrie 2016** vizita la Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca, județul Ilfov, având ca obiect verificarea implementării Recomandărilor formulate în urma vizitei precedente, efectuate la data de 23 iulie 2015, însă fiind o zi nelucrătoare, în care managerul din unitate nu era prezent, vizita a fost reprogramată pentru ziua de **13 decembrie 2016**.

Echipa de vizită a fost alcătuită din reprezentanți ai Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție – doamna _____, adjunct al Avocatului Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție; dl. _____, consilier; doamna dr. _____, consilier; domnul psiholog _____, consilier; domnul _____, reprezentant al organizației neguvernamentale GRADO – „Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului”.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca este o unitate sanitară de monospecialitate cu paturi, de utilitate publică care furnizează servicii medicale spitalicești în specialitate psihiatrie, cu personalitate juridică, aflat în subordinea Consiliului Județean Ilfov. Unitatea deservește Sectoarele 1, 2 și 3 din București, pentru internare voluntară și nevoluntară, și județul Ilfov exclusiv pentru internare nevoluntară.

În structura organizatorică a spitalului sunt incluse 295 paturi pentru internare continuă în specialitatea psihiatrie, dintre care 205 paturi psihiatrie acuți, incluzând 10 paturi psihogeriatric, 25 paturi postcură toxicomani (profil tulburări legate de consumul de alcool) și 90 paturi cronici.

Se asigură servicii medicale în regim de spitalizare continuă: consultații, investigații, stabilirea diagnosticului, tratament medical, îngrijire, recuperare; medicamente și materiale sanitare, cazare și masă; precum și programe de petrecere a timpului liber, activități ocupaționale și kinetoterapie, asistență psihologică, servicii religioase și de consiliere spirituală. Astfel, internarea în Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” poate fi:

- **voluntară**, cu respectarea normelor de îngrijire și a drepturilor pacienților-acces, opțiune, informare, confidențialitate, confort, intimitate, demnitate, siguranță, opinie;
- **nevoluntară**, după ce toate încercările de internare voluntară au fost epuizate; se realizează la solicitarea medicului de familie sau a medicului specialist psihiatru, familia persoanei, reprezentanții administrației publice locale, reprezentanții poliției, jandarmeriei, parchetului, pompierilor.

Spitalul derulează Subprogramele Naționale de Sănătate „Subprogram de profilaxie în patologia psihiatrică și psiho-socială” și „Subprogram de prevenire și tratament al toxicodependenței” pentru tratarea dependenței de alcool.

În continuare, prezentăm Recomandările transmise Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca în urma vizitei din anul 2015 și punctul de vedere comunicat de instituția vizitată, raportate la constatările vizitei de verificare a implementării recomandărilor din anul 2016.

1. Echipa de vizită a recomandat Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca în urma vizitei din anul 2015: ●acordarea de către Consiliul Județean Ilfov (CJI) a suportului financiar în vederea renovării pavilioanelor și efectuării reparațiilor la instalațiile sanitare.

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca a comunicat la data de 10 noiembrie 2015 următoarele: spitalul primise din partea CJI comunicarea Hotărârii nr. 44/2015, prin care se aproba documentația tehnico-economică în faza de Documentație de avizare a lucrărilor de intervenții pentru obiectivul „Consolidare, reabilitare și reparații capitale la Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu”.

În cadrul vizitei de verificare a implementării recomandărilor, echipa de vizită a constatat următoarele: Hotărârea Consiliului Județean Ilfov nr. 44/2015, fusese adoptată în ședința ordinară a Consiliului Județean Ilfov din data de 28 mai 2015, reținându-se în expunerea de motive că principalul obiectiv este cel de asigurare a unor condiții civilizate de tratament, recuperare și cazare a pacienților, desfășurarea în bune condiții a actului medical, având totodată în vedere valorificarea potențialului imobilelor spitalului prin reabilitare și modernizare (adresa nr. 6570 din 8 iunie 2015).

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca primise aviz favorabil de la Direcția de Sănătate Publică Ilfov (DSP) pentru planurile aferente proiectului de reparații capitale a clădirilor cu funcționalități medicale (adresa nr. 1720/22.03.2016 a Direcției de Sănătate Publică a Județului Ilfov).

Conform adresei nr. 7929 din 31 august 2016 a Consiliului Județean Ilfov, la acea dată Consiliul deținea proiectul tehnic și detaliile de execuție pentru obiectivul „Reabilitare și Modernizare clădiri la Spitalul de Psihiatrie Eftimie Diamandescu” Bălăceanca corp C1, C4, C8, C9și C12, proiect care urma a sta la baza achiziționării lucrărilor

În ceea ce privește autorizația de construire pentru acest obiectiv, **proiectantul lucrărilor era în curs de obținere a ultimelor avize**, respectiv avizul ISU „Dealul Spirii” București și avizele Inspectoratului de Stat în Construcții. *După obținerea autorizației de construire, Consiliul Județean Ilfov urma să demareze procedura de achiziție de lucrări pentru obiectivul „Reabilitare și Modernizare clădiri la Spitalul de Psihiatrie Eftimie Diamandescu” Bălăceanca corp C1, C4, C8, C9 și C12”.*

În privința reparațiilor efectuate în perioada 2015-2016, **echipa a constatat că situația saloanelor era aceeași cu cea de la data vizitei anterioare**, Raportul de la vizita din anul 2015 reținând: *unele saloane erau întunecoase, cu mobilier insuficient și învechit, instalații sanitare defecte.*

Astfel, în cadrul vizitei de verificare a implementării recomandărilor, s-au constatat următoarele: la etajul 3 din Pavilionul principal **saloanele erau contaminate fungic, nezugrăvite, cu ferestrele neetanșe, cu mobilier degradat și noptiere ruginite; unele grupuri sanitare se aflau într-o stare avansată de degradare, cu mucegai datorat infiltrațiilor. Saltelele erau vechi și unele dintre ele într-o stare igienică necorespunzătoare, iar pe holuri și în camere persista un puternic miros de urină, care nu putea fi mascat de folosirea în exces a unor substanțe dezinfectante/odorizante.**

Recomandare în urma vizitei de verificare a implementării: efectuarea demersurilor care se impun la Consiliul Județean Ilfov, pentru a solicita urgentarea obținerii avizelor și autorizațiilor necesare pentru demararea lucrărilor de renovare, consolidare și reparare a camerelor, igienizarea grupurilor sanitare, având în vedere că în perioada cuprinsă între vizitele efectuate, condițiile de cazare ale pacienților au rămas neschimbate.

2. *Echipa de vizită a recomandat Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca în urma vizitei din anul 2015: ●scoaterea la concurs a posturilor vacante de medici specialiști, asistenți medicali, infirmieri, îngrijitori.*

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca a comunicat la data de 10 noiembrie 2015 următoarele: ●propunerea de a se scoate la concurs 19 posturi vacante era aprobată în ședința Consiliului de Administrație din 5

noiembrie 2015 • **spitalul urma să remită o adresă către Consiliul Județean Ilfov în vederea aprobării concursului și să demareze procedura de ocupare a acestor posturi vacante.**

În cadrul vizitei de verificare a implementării recomandărilor, echipa a constatat: organigrama spitalului era aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Ilfov nr. 38/2016 privind aprobarea organigramelor, statelor de funcții și regulamentelor de organizare și funcționare ale unităților sanitare cu paturi din subordinea Consiliului Județean Ilfov.

Potrivit evidenței posturilor aprobate în anul 2016, în vederea ocupării prin concurs, au fost deblocate și scoase la concurs **22 de posturi, din care s-au ocupat 14 posturi, dintre care 10 personal medical, după cum urmează: director medical (1); medici șefi secție (2); farmacist șef (1), psiholog stagiar (1), asistent medical generalist studii postliceale (4), statistician medical (1).**

Erau în continuare vacante posturile de medic specialist radiologie, medic de laborator, asistent medical igienist, asistent medical nutriție și dietetică.

Recomandare în urma vizitei de verificare a implementării: continuarea demersurilor pentru ocuparea posturilor vacante, în vederea eficientizării activității medicale.

3. Echipa de vizită a recomandat Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca în urma vizitei din anul 2015: •monitorizarea cazurilor pacienților cu afecțiuni cronice care sunt internați pe perioade lungi de timp, fapt ce ar determina deprecierea calității serviciilor medicale spitalicești, existând riscul ca unitatea să se transforme în una cu profil medico-social.

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca a comunicat la data de 10 noiembrie 2015 următoarele: • cazurile pacienților cu afecțiuni cronice care sunt internați pe perioade lungi de timp sunt monitorizate prin Compartimentul de Asistență Socială al spitalului; •existau dificultăți cu privire la instituționalizarea unor cazuri medico-sociale în sistemul de asistență socială, atât din cauza legislației ocazional ambiguă, care dădea posibilitatea temporizării unor astfel de cazuri, cât și din pricina numărului redus de locuri din centrele medico-sociale.

Pentru anul 2016 se preconiza semnarea unor parteneriate cu DGASPC-uri pentru tratamentul, monitorizarea adecvată, susținerea socială și îngrijirea pacienților medico-sociali, precum și desfășurarea de proiecte comune pentru prevenirea abandonului familial al pacienților vârstnici și al celor cu afecțiuni psihice.

În cadrul vizitei de verificare a implementării recomandărilor, managerul unității a menționat că au fost întreprinse demersuri pentru **preluarea unor cazuri sociale de către DGASPC-uri, precum și la serviciile de autoritate tutelară în vederea analizei și instituirii măsurilor legale de ocrotire (tutelă) pentru unii pacienți.**

Colaborarea cu DGASPC-urile de unde proveneau astfel de cazuri era dificilă. De exemplu, prin adresa nr 1920/13.01.2016, DGASPC Sector 2 înștiința conducerea spitalului asupra faptului că preluarea unei persoane cu grad de handicap psihic accentuat și cazarea sa într-un centru de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică de pe raza Sectorului 2 nu era posibilă din lipsă de locuri, aceasta fiind trecut pe o listă de așteptare, fără a se preciza pentru ce durată de timp.

Spre exemplu, au existat discuții la nivel instituțional în vederea încheierii unui parteneriat cu DGASPC Ilfov, fiind în curs de elaborare un protocol de colaborare.

Recomandare în urma vizitei de verificare a implementării: continuarea demersurilor pentru finalizarea încheierii de parteneriate cu DGASPC-urile, serviciile de autoritate tutelară locale și Consiliul Județean Ilfov în vederea degrevării spitalului de cazurile sociale pe care le dețin, prin transferul lor în rețeaua de asistență medico-socială.

4. *Echipa de vizită a recomandat Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca în urma vizitei din anul 2015: ●acordarea unei atenții sporite serviciilor de terapie psihologică, individuală sau de grup, pentru a mări șansele de recuperare a pacienților, precum și implicarea constantă a acestora în activități organizate în cadrul clubului spitalului; ●stabilirea unei proceduri clare pentru selecționarea persoanelor care participă la aceste activități.*

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca a comunicat la data de 10 noiembrie 2015 următoarele: ●**deși spitalul avea în structura organizatorică un centru de reabilitare psiho-socială (club) în cadrul căruia se desfășurau activități de terapie psihologică (ergoterapie, terapie recreațională, consiliere), personalul angajat era insuficient** – un asistent medical, un infirmier și un psiholog coordonator – **și, cu excepția psihologului, nici nu avea pregătire de specialitate;** ●**se avea în vedere creșterea calității și diversității serviciilor auxiliare psihologice prin crearea Staționarului de Zi Psihiatrie;** ●**se solicitase Ministerului Sănătății modificarea structurii organizatorice a spitalului, precum și angajarea de personal specializat** – unul din posturile ce urmau a fi scoase la concurs era cel de psiholog.

Cu prilejul vizitei de verificare a implementării recomandărilor, s-a constatat că Staționarul de zi Psihiatrie era cuprins în structura organizatorică și parțial funcțional, fiind asimilat cu un centru de spitalizare de zi pentru monitorizarea bolilor psihice – *daycare center* – deja existent, ce includea și Centrul de recuperare psiho-socială/clubul. Structura de personal pentru Staționarul de Zi se regăsea separat în statul de funcții și existau colaborări cu voluntari psihologi. La data vizitei erau normate și aprobate **8 posturi**, din care **se ocupaseră 3.** *Până la completarea schemei de personal, în cadrul Staționarului își desfășurau activitatea toți medicii psihiatri angajați ai Spitalului și asistentele medicale de la Camera de Gardă.*

Spitalul avea angajați **doi psihologi cu normă întreagă și un psiholog care își desfășura activitatea în regim de voluntariat.** Postul de **psiholog stagiar** a fost ocupat în urma concursului organizat în luna septembrie 2016, ulterior *recomandării cu privire la acordarea unei atenții sporite serviciilor de terapie psihologică, individuală sau de grup, prin angajarea de personal specializat.*

Programul zilnic în cadrul centrului de recuperare psiho-socială prevedea activități de grup: terapie de grup și ergoterapie, evaluare clinică individuală și consiliere psihologică. În urma fiecărei activități terapeutice de grup, psihologul redacta o fișă în care descria obiectivele terapeutice, numărul și numele participanților și tipurile de activități desfășurate. Activitatea psihologului contribuia

la recuperarea pacienților prin implicarea acestora în cât mai multe și variate activități cu caracter terapeutic.

Spațiul clubului permitea desfășurarea unor activități de grup cu pacienții (conform Legii nr. 487/2002 sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice și Normei de aplicare a Legii nr. 487/2002, aprobată prin Ordinul nr. 488/2016 al Ministrului Sănătății). La data vizitei se desfășurau activități de ergoterapie și terapie recreațională la care participau mai mulți pacienți, sub supravegherea unor cadre medicale și infirmieri. Împreună cu asistentul social din unitate, psihologul realiza activități cultural-artistice cu scopul de a dezvolta pacienților atitudini și comportamente prosociale.

Clubul era dotat cu bibliotecă, obiecte, materiale pentru ergoterapie. De asemenea, se desfășurau activități de: terapie recreativă (televizor, jocuri – șah, table, cărți); activități sportive (tenis de masă); artterapie (pictură, desen, teatru, meloterapie); ergoterapie (lego, puzzle, bricolaj); evenimente cu caracter social (ziua pacientului – lunar, serbări cu ocazia sărbătorilor religioase).

S-a constatat o implicare susținută a psihologilor angajați ai spitalului, care desfășurau următoarele activități: evaluare și psihodiagnostic, evaluare psihosocială, consiliere psihologică, terapie individuală, terapie de scurtă durată, terapie de grup, terapii ocupaționale și artterapie. Psihologul avea ca atribuții și sarcini realizarea de examinări psihologice, întocmirea fișelor psihologice ale bolnavului, colaborarea cu medicul psihiatru semnalând constatările sale cu privire la evoluția bolnavilor, activități de consiliere psihologică, psihoprofilaxie, psihoigienă, psihoterapie de grup, consilierea în situații de criză și participarea la comisia multidisciplinară pentru evaluarea cazurilor complexe din punct de vedere medico-social.

Psihologul deținea un registru unde erau înregistrate evaluările psihologice. Raportările trimestriale ale evaluărilor indicau un număr ridicat de evaluări efectuate în cadrul spitalului de psihiatrie. Spre exemplu, în luna noiembrie 2016 au fost efectuate 47 de evaluări, în luna octombrie 41, iar în trimestrul al III-lea al anului 2016, 190 de evaluări, cei mai mulți pacienți evaluați având vârste cuprinse între 40-79 de ani.

Recomandare în urma vizitei de verificare a implementării: continuarea demersurilor pentru completarea schemei de personal în vederea amenajării complete și funcționării eficiente a structurii Staționarului de Zi Psihiatrie.

5. *Echipa de vizită a recomandat Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca în urma vizitei din anul 2015: ●elaborarea normelor interne pentru gestionarea incidentelor, de natură a reglementa procedurile aplicabile în astfel de situații.*

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca a comunicat la data de 10 noiembrie 2015 următoarele: ●în cursul anului 2015 au fost luate măsuri pentru prevenirea incidentelor legate de pacienți; ●au fost stabilite grafice de lucru pentru supravegherea pacienților în curtea spitalului; ●s-au stabilit grafice de intervenție cu personal propriu în cazul pacienților agitați/agresivi pe parcursul gărzii; ●s-a nominalizat un infirmier/îngrijitor/supraveghetor cu atribuții speciale în acest sens; ●s-a solicitat alocare bugetară pentru achiziționarea unui sistem de supraveghere video. Se aveau de asemenea în vedere: ●stabilirea unui sistem de monitorizare a incidentelor legate de pacienți (formular de raportare pentru agresiuni din partea pacienților asupra personalului medical, redactarea unor formulare de incident tipizate); ●solicitarea unui post de pază suplimentar la Camera de Gardă; ●stabilirea de proceduri interne privind gestionarea incidentelor.

În cadrul vizitei de verificare a implementării recomandărilor, s-au constatat următoarele:

Au fost instituite formulare de raportare a incidentelor (formular de raportare pentru agresiuni din partea pacienților asupra personalului medical și fișe/formulare de incident tipizate).

A fost redactat Ghidul intern privind abordarea situațiilor de agitație/agresivitate a pacienților, Algoritmul de intervenție în cazul situațiilor de agitație/agresivitate a pacienților, precum și Procedura de gestionare și raportare a incidentelor.

Incidentele erau înregistrate pe formularul „Fișa de raportare incidente”, centralizate la directorul medical și analizate lunar în Consiliul Medical. De

asemenea, erau discutate la raportul de gardă al zilei următoare incidentelor. **Nu exista încă o procedură unitară de raportare, exceptând procedura de sistem privind gestionarea riscurilor.**

Fișele de raportare a incidentelor prezentate de către conducerea spitalului priveau mai ales cazuri de situații conflictuale între personalul angajat al spitalului și pacienți.

Spre exemplu, a fost reținută situația unei angajate, care avusese o atitudine necorespunzătoare față de o pacientă, pe care a obligat-o să participe la activitățile de curățenie în saloane împotriva voinței sale, ceea ce încălca Regulamentul Intern al Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca. Angajata a fost cercetată în Comisia de Disciplină, retrogradată pe o perioadă determinată **din funcția de îngrijitoare în cea de muncitor necalificat și i s-a recomandat să urmeze un program personalizat de consiliere pentru îmbunătățirea comportamentului față de pacienți.**

Într-un alt caz, avusese loc un incident violent când un îngrijitor, care consumase băuturi alcoolice, agresase fizic un pacient, încălcând astfel Regulamentul Intern al Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca. Cazul a fost de asemenea cercetat de Comisia de Disciplină, angajatul a fost retrogradat pe o perioadă de 60 de zile din funcția de îngrijitor în funcția de muncitor necalificat întreținere spații verzi, obligat să se prezinte la fiecare intrare și ieșire din tură la Camera de Gardă pentru efectuarea testului de alcoolemie și i s-a recomandat să urmeze un program personalizat de consiliere pentru antrenarea abilităților de a reacționa la situații tensionate și să se prezinte la reevaluarea psihologică de medicina muncii.

În ceea ce privește montarea unui sistem de supraveghere video, conducerea spitalului a precizat: *„Proiectul tehnic pentru sistemul de monitorizare video a beneficiat de alocare bugetară pe parcursul anului 2015, în valoare de 4000 lei. Totuși, având în vedere că proiectul de reparație capitală pe care furnizorul de servicii de proiectare l-a elaborat pentru Consiliul Județean Ilfov în trimestrul IV/2015 și trimestrul I/2016 cuprindea și sistem de monitorizare video, realizarea acestei investiții pentru o durată scurtă nu ar permite amortizarea, putând fi apreciată de Curtea de Conturi ca și cheltuială inoportună. Lucrările de reparații*

capitale erau programate a fi inițiate în cursul anului 2016 însă au fost amânate din cauza modificării Legii achizițiilor publice și întârzierilor în faza de avizare (ISU, ISC) ”.

De la începutul trimestrului II al anului 2016 au fost centralizate **15 incidente de agresiune** a pacienților asupra personalului sau altor pacienți.

Cât privește **postul suplimentar de pază de la Camera de Gardă**, conducerea unității a precizat că paza spitalului este asigurată de către Serviciul Public Comunitar. A fost solicitată suplimentarea pazei, care a fost avizată de Consiliul de Administrație prin Hotărârea nr 34/15.09.2016, înregistrată la Consiliul Județean Ilfov cu nr. 7531/27.09.2016. Până la data vizitei nu se primise un răspuns.

Pentru paza spitalului, exista Protocolul „Plan de pază și ordine publică” , care prevedea două posturi de pază permanente, dintre care unul la intrarea principală și unul în zona depozitului de carburant, rezervorului de apă și magaziei.

Recomandare în urma vizitei de verificare a implementării: finalizarea redactării procedurii unitare de raportare a incidentelor și gestionarea cazurilor de pacienți agresivi/agitați, în vederea minimalizării riscurilor și cu respectarea regulilor de bună practică în domeniu; aplicarea unor sancțiuni proporționale cu faptele săvârșite de personal împotriva pacienților, în special în cazul agresiunilor fizice, avându-se în vedere, în viitor, efectuarea demersurilor corespunzătoare examinării acestora ca fapte penale; folosirea monitorizării video, proporțional cu scopul pentru care s-ar utiliza, precum și cu asigurarea garanțiilor pentru protecția datelor cu caracter personal, având în vedere că supravegherea video ar putea constitui o încălcare a dreptului persoanei la viață privată, astfel că aceasta s-ar putea dispune în condiții speciale, individualizate pentru fiecare caz și avându-se în vedere circumstanțele excepționale pentru protejarea vieții, integrității fizice sau sănătății persoanelor vizate.

6. Echipa de vizită a recomandat Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca în urma vizitei din anul 2015: ●stabilirea unor criterii de separare pe secții a pacienților internați voluntar de cei internați nevoluntar.

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca a comunicat la data de 10 noiembrie 2015 următoarele: ● **există un număr redus de pacienți internați nevoluntar** – 3 la momentul respectiv; ● **pacientul internat nevoluntar este tratat în condiții similare celor în care sunt îngrijiți ceilalți pacienți din unitatea de psihiatrie respectivă, astfel că nu există posibilitatea de a stabili criterii de separare pe secții a pacienților internați nevoluntar.** Spitalul avea în dotare 2 saloane de supraveghere și un salon de izolare, iar măsurile de izolare se luau pentru perioade limitate de timp, doar în cazul pacienților la care persista risc de auto/heteroagresivitate.

În cadrul vizitei de verificare a implementării recomandărilor, s-au constatat următoarele: la data vizitei existau un număr redus de pacienți internați nevoluntar – 5 pe Secția 1; 3 pe Secția 3; 6 pe Secția 6.

S-au verificat registrele de internare și înscrisurile medicale, precum și temeiul legal al internării nevoluntare pentru câteva cazuri, prin sondaj. Internarea se făcuse în cazurile verificate corect, cu respectarea legislației în vigoare.

Din discuțiile cu personalul medical a reieșit faptul că **la data vizitei existau 10 medici psihiatri angajați pentru 143 pacienți internați – încărcarea cu pacienți per medic fiind mult peste normele europene standard în domeniu.** *Acest lucru ar putea afecta eventual calitatea actului medical, specialiștii psihiatri resimțind acut fenomenul de suprasolicitare și dorindu-și să poată alocă mai mult timp pacienților internați voluntar.*

În cazurile în care **pacienții internați prezentau agitație sau agresivitate, aceștia erau sedați, introduși în camera de izolare sau conțenționați** – după caz – cu respectarea procedurilor legale în vigoare și a regulilor de bună practică în domeniu.

Registrele de izolare și conțenționare existente pe fiecare din cele 4 secții și la Camera de Gardă erau corect completate, cu înscrisurile la zi, conform cu procedurile legale în vigoare, însă registrele pentru decese, pentru evidența bolnavilor care necesită supraveghere și conțenționare și registrul de reclamații erau netipizate.

Personalul medical superior, mediu și auxiliar fusese instruit prin prelucrarea Ordinului nr. 488/2016 al ministrului Sănătății pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice.

Au fost vizitate camerele de izolare și contenționare, care erau amenajate cu mobilier și dotări atraumatice conform cu prevederile Ordinului nr. 488/2016.

La etajul 3 se aflau saloanele pentru pacienții care prezentau un grad de risc, iar **starea de igienă a acestora era precară și persista un miros neplăcut de urină.**

Recomandare în urma vizitei de verificare a implementării: scoaterea la concurs a posturilor vacante de medici, pentru asigurarea calității actului medical, având în vedere numărul mare de pacienți care revin unui medic psihiatru; asigurarea unor condiții igienice corespunzătoare în saloanele pentru pacienții cu un grad sporit de risc; tipizarea registrelor pentru decese, pentru evidența bolnavilor care necesită supraveghere și contenționare și registrul de reclamații.

7. *Echipele de vizită au recomandat Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca în urma vizitei din anul 2015: • amenajarea saloanelor cu mobilier adecvat, dotarea grupurilor sanitare cu produse igienico-sanitare necesare; săpun, hârtie igienică, prosoape și crearea unui mediu terapeutic pozitiv prin decorarea camerelor și spațiilor de recreere.*

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca a comunicat la data de 10 noiembrie 2015 următoarele: • în anul 2015 s-a achiziționat mobilier pentru saloane (paturi, noptiere) conform solicitărilor secțiilor, precum și produse igienico-sanitare în cantități suficiente, însă în unele cazuri, pacienții deteriorează mobilierul și instalațiile sanitare sau își însușesc în cantități mai mari decât cele necesare pe parcursul internării produsele igienico-sanitare distribuite către grupurile sanitare. Se avea în vedere distribuția individuală de produse igienico-sanitare la momentul internării (hârtie igienică, săpun).

În cadrul vizitei de verificare a implementării recomandărilor, s-au constatat următoarele:

Conform informațiilor furnizate de Spitalul de psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca, cantitățile de materiale pentru curățenie achiziționate erau suficiente raportate la numărul de pacienți internați în aceeași perioadă, așa cum rezultă din **documentele cu balanța de intrări – ieșiri pentru materialele de curățenie** (săpun solid, lichid, hârtie igienică, lavete universale pentru igiena pacienților, role prosop hârtie, dezinfectant mâini) pentru anii 2015 și 2016. Menționăm că, din examinarea Balanței generale a stocurilor 01.01.2016-21.12.2016 rezulta că stocul final era 0 la săpun toaletă 100 gr., săpun lichid și hârtie igienică.

Existau un număr suficient de grupuri sanitare, dar **starea de igienizare a acestora ar fi putut să fie mai bună**. Nu toate grupurile sanitare erau dotate pentru a corespunde **nevoilor unor beneficiari cu probleme de locomoție sau cu handicap**. **În unele grupuri sanitare, precum și pe holuri și în spațiile comune, se fuma.**

Apa caldă se distribuia zilnic, în intervalul orar 9-11, iar **căldura, conform unui program**, în perioada rece a anului. Sub aspectul duratei furnizării apei calde, apreciem că aceasta este insuficientă, fiind necesară o suplimentare a perioadei de distribuire a apei calde.

Unii dintre pacienții intervievați au relatat că li se distribuiau **produse igienico-sanitare** în cantitate suficientă.

Nu s-au observat pacienți care să prezinte semne de impregnare neuroleptică excesivă sau de supramedicație. Cei cu care s-a discutat **erau complianți la terapie și nu au relatat probleme sau incidente majore**, nici între ei și nici cu personalul angajat.

Recomandare în urma vizitei de verificare a implementării: realizarea unei igienizări eficiente în camere; amenajarea saloanelor cu mobilier adecvat; adaptarea grupurilor sanitare nevoilor persoanelor cu probleme locomotorii și persoanelor cu handicap; efectuarea reparațiilor instalațiilor sanitare și igienizarea grupurilor sanitare; personalizarea camerelor; suplimentarea perioadei de distribuire a apei calde; respectarea legislației în vigoare privind fumatul în spațiile închise; asigurarea produselor igienico-sanitare în cantități suficiente.

8. *Echipa de vizită a recomandat Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca în urma vizitei din anul 2015: ●efectuarea dezinsecțiilor care se impun în spațiile de cazare.*

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca a comunicat la data de 10 noiembrie 2015 următoarele: ●în cursul anului 2015 au fost efectuate dezinsecții periodice; ●se avea în vedere înaintarea unei adrese către furnizorul de servicii DDD, pentru solicitarea schimbării concentrației/tipului de substanțe utilizate, având în vedere normativele pentru spațiile de tip spital, precum și faptul că în ciuda dezinsecțiilor frecvente persistau ocazional insecte; ●problema a fost discutată verbal cu reprezentanții furnizorului de servicii DDD.

În cadrul vizitei de verificare a implementării recomandărilor, s-au constatat următoarele: au fost încheiate contracte de tip DDD de către spital, și operațiunile DDD au fost efectuate periodic, conform planului de prevenire și control a infecțiilor nosocomiale și proceselor verbale de servicii acordate.

Din documentele prezentate a rezultat că în perioada cuprinsă între noiembrie 2015 și data vizitei se efectuaseră 6 dezinsecții. Ultima dezinsecție avusese loc cu o săptămână înainte.

Substanțele folosite corespundeau din punct de vedere sanitar. Concentrațiile folosite nu puteau fi crescute foarte mult, ținând cont de faptul că se foloseau în spații închise de tip spital unde existau pacienți cu grad de risc crescut și cu diverse patologii intricate.

Recomandare în urma vizitei de verificare a implementării: efectuarea procedurilor de tip DDD ori de câte ori este necesar pentru menținerea unei stări igienico – sanitare optime în interiorul spitalului; analizarea posibilității de înlocuire a substanțelor folosite cu unele mai puțin toxice, care să permită aplicarea în concentrații crescute fără a crea probleme de sănătate pacienților internați; identificarea oricărei alte soluții pentru asigurarea igienei saloanelor.

9. *Echipa de vizită a recomandat Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca în urma vizitei din anul 2015: ●amenajarea parcului spitalului prin montarea de indicatoare pentru orientarea pacienților și*

vizitatorilor; ● **amenajarea unui spațiu de plimbare pentru pacienții cu probleme deosebite.**

Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” – Bălăceanca a comunicat la data de 10 noiembrie 2015 următoarele: ● **parcul spitalului și incintele clădirilor au fost dotate cu indicatoare pentru orientare;** ● **amenajarea unui spațiu de plimbare pentru pacienții cu probleme deosebite** implica studierea atentă a problemei pentru a evita eventuale interferențe cu drepturile pacienților și îngrădirea drepturilor acestora.

În cadrul vizitei de verificare a implementării recomandărilor, s-au constatat următoarele: ● **parcul și incintele spitalului erau dotate cu indicatoare**, dar unele dintre acestea erau mai puțin vizibile.

Nu fusese amenajat un spațiu de plimbare pentru pacienții cu probleme deosebite, motivându-se că aceștia se plimbau sub supraveghere în curtea comună. *Pacienții internați nevoluntar erau tratați pe cât posibil în aceleași condiții ca și cei internați voluntar.*

Recomandare în urma vizitei de verificare a implementării: montarea unor **indicoare cu dimensiuni adecvate și în număr suficient pentru a permite orientarea în condiții optime.**

10. Alte aspecte constatate în timpul vizitei efectuate în anul 2016

► **Capacitatea de cazare: spitalul avea o capacitate de 295 paturi**, din care 27 erau nefuncționale; ● **există cerere de modificare a structurii spitalului**, depusă la Ministerul Sănătății, în care se solicita **reducerea numărului de paturi la 274**; ● în luna mai 2016 un număr de 21 paturi din cele nefuncționale au fost transferate către Spitalul Județean Ilfov; ● la momentul vizitei în spital erau internați 143 pacienți.

Adecvarea spațiului la normative era prevăzută ca măsură în planul de conformare pentru obținerea Autorizației Sanitare de Funcționare și era prevăzută în planurile de reabilitare.

Echipele au vizitat mai multe saloane din pavilioanele spitalului, constatând că acestea erau de dimensiuni variabile, având între 2 și 6 paturi.

În pavilionul „Castel”, unde erau internate paciente, unele saloane aveau 20 de paturi (spre exemplu, salonul nr. 13 cu 13 paturi ocupate din 20 de paturi), or potrivit art. 5 lit. a) din Norma din 26 iulie 2006 privind structura funcțională a compartimentelor și serviciilor din spital, aprobată prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 914/2016, **capacitatea maximă este de 6 paturi în saloane curente, astfel că aceasta era depășită.**

Prin adresa nr. 9841 din 12.12.2016 a Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca, transmis Consiliului Județean Ilfov, managerul unității a solicitat:

- desființarea Compartimentului Psihogeriatrie (10 paturi) și includerea paturilor în Secția I;
- modificarea numărului total de paturi al spitalului de la 295 la 274, în urma transferului a 21 de paturi nefuncționale către Spitalul Județean de Urgență Ilfov;
- modificarea titulaturii Secției IV din „postcură toxicomani” în „toxicodependențe alcool”;
- transformarea unui număr de 5 paturi acuți aferente Secției IV în paturi psihiatrie cronici, cu păstrarea numărului total de paturi al secției;
- transformarea unui număr de 25 de paturi la nivelul spitalului - (5 paturi secția I, 10 paturi Secția II și 10 paturi acuți în paturi pentru pacienți cronici de lungă durată).

Saloanele nu erau personalizate sau decorate, iar condițiile de cazare erau net diferite în funcție de pavilion etaj. Astfel, la etajul 3 din Pavilionul principal saloanele erau contaminate fungic, nezugrăvite, cu ferestrele neetanșe, cu mobilier degradat și noptiere ruginite – acolo unde existau.

Pavilionul de femei (Castel) era inadecvat cazării pacientelor, fiind amplasat într-o clădirea veche, care necesita renovare și reparații capitale, saloanele aveau un număr mare de paturi iar spațiile erau nepersonalizate, lipsite de mobilier pentru păstrarea bunurilor personale. Temperatura ambiantă era extrem de scăzută, motiv pentru care pacientele stăteau în pat, încercând să se încălzească sub pături.

Condițiile de cazare erau net superioare în pavilionul pentru tratarea toxicod dependenței la alcool, care era bine încălzit, cu mobilier și noptiere relativ noi, cu rezerve de 2-3 paturi, curate și igienizate, internarea realizându-se contra cost.

Precizăm că, Normele Comitetului pentru Prevenirea Torturii prevăd că **dormitoarele cu număr mare de persoane nu sunt deloc compatibile cu normele psihiatriei moderne.** Crearea structurilor de viață prevăzute pentru grupurile mici este un factor esențial de conservare/restaurare a demnității pacienților și constituie și un element cheie al oricărei politici de reabilitare psihologică și socială a pacienților. Structurile de acest tip facilitează, printre altele, repartizarea pacienților pe categorii diferite în vederea procesului terapeutic.

Recomandare în urma vizitei de verificare a implementării: reducerea numărului de paturi din saloanele în care capacitatea maximă este depășită; asigurarea unei temperaturi adecvate în pavilionul pentru femei; identificarea unei soluții (spre exemplu, prin mutarea pacientelor în alte saloane) care să permită asigurarea unor condiții adecvate de cazare pacientelor din pavilionul „Castel” până la renovarea clădirii în care acesta funcționează.

► **Consum și dependențe de substanțe:** spitalul deținea o secție (secția IV) cu plată, ce dispunea de 25 de paturi pentru pacienții cu tulburări legate de consumul de alcool. Condițiile de cazare din această secție erau favorabile de altfel și numărul pacienților cazați în camere era scăzut în comparație cu celelalte secții. Unele camere conțineau doar două paturi.

Pacienții internați în această secție beneficiau de servicii de consiliere individuală și consiliere de grup. Spre exemplu în luna octombrie 2016, 16 persoane au fost incluse în grupul terapeutic pentru persoanele dependente de alcool. Ședințele de terapie aveau o frecvență de o întâlnire pe săptămâna în ziua de joi a fiecărei săptămâni.

Pacienții au raportat o satisfacție cu privire la calitatea serviciilor oferite de psiholog și relația profesională a acestora. Din întrevederile cu beneficiarii, **nu au fost raportate situații de rele tratamente, tratamente inumane și degradante,**

- stabilesc că persoanele cu dizabilități mintale „trebuie tratate cu omenie și în respectul demnității umane”;

- asigură pacienților condiții „cât mai apropiate de viața normală”; orice persoană cu tulburări psihice are dreptul la cele mai bune servicii medicale și îngrijiri de sănătate mintală.

*

Față de cele expuse, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) și art. 29¹⁵ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

**conducerii Spitalului de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” –
Bălăceanca” să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:**

1. efectuarea demersurilor care se impun la Consiliul Județean Ilfov, pentru a solicita urgentarea obținerii avizelor și autorizațiilor necesare pentru demararea lucrărilor de renovare, consolidare și reparare a camerelor, igienizarea grupurilor sanitare, având în vedere că în perioada cuprinsă între vizitele efectuate, condițiile de cazare ale pacienților au rămas neschimbate.

2. continuarea demersurilor pentru ocuparea posturilor vacante, în vederea eficientizării activității medicale.

3. continuarea demersurilor pentru finalizarea încheierii de parteneriate cu DGASPC-urile, serviciile de autoritate tutelară locale și Consiliul județean în vederea degrevării spitalului de cazurile sociale pe care le dețin, prin transferul lor în rețeaua de asistență medico-socială.

4. continuarea demersurilor pentru completarea schemei de personal în vederea amenajării complete și funcționării eficiente a structurii Staționarului de Zi Psihiatrie.

5. finalizarea redactării procedurii unitare de raportare a incidentelor și gestionarea cazurilor de pacienți agresivi/agitați, în vederea minimalizării riscurilor și cu respectarea regulilor de bună practică în domeniu; aplicarea unor sancțiuni proporționale cu faptele săvârșite de personal împotriva pacienților, în special în cazul agresiunilor fizice, avându-se în vedere, în viitor, efectuarea demersurilor corespunzătoare examinării acestora ca fapte penale; folosirea monitorizării video, proporțional cu scopul pentru care s-ar utiliza, precum și cu asigurarea garanțiilor pentru protecția datelor cu caracter personal, având în vedere că supravegherea video ar putea constitui o încălcare a dreptului persoanei la viață privată, astfel că aceasta s-ar putea dispune în condiții speciale, individualizate pentru fiecare caz și avându-se în vedere circumstanțele excepționale pentru protejarea vieții, integrității fizice sau sănătății persoanelor vizate.

6. scoaterea la concurs a posturilor vacante de medici, pentru asigurarea calității actului medical, având în vedere numărul mare de pacienți care revin unui medic psihiatru; asigurarea unor condiții igienice corespunzătoare în saloanele pentru pacienții cu un grad sporit de risc; tipizarea registrelor pentru decese, pentru evidența bolnavilor care necesită supraveghere și contenționare și registrul de reclamații..

7. realizarea unei igienizări eficiente în camere; amenajarea saloanelor cu mobilier adecvat; adaptarea grupurilor sanitare nevoilor persoanelor cu probleme locomotorii și persoanelor cu handicap; efectuarea reparațiilor instalațiilor sanitare și igienizarea grupurilor sanitare; personalizarea camerelor; suplimentarea perioadei de distribuire a apei calde; respectarea legislației în vigoare privind fumatul în spațiile închise; asigurarea produselor igienico-sanitare în cantități suficiente.

8. efectuarea procedurilor de tip DDD ori de câte ori este necesar pentru menținerea unei stări igienico – sanitare optime în interiorul spitalului; analizarea posibilității de înlocuire a substanțelor folosite cu unele mai puțin toxice, care să permită aplicarea în concentrații crescute fără a crea probleme de sănătate pacienților internați; identificarea oricărei alte soluții pentru asigurarea igienei saloanelor.

9. montarea unor indicatoare cu dimensiuni adecvate și în număr suficient pentru a permite orientarea în condiții optime.

10. reducerea numărului de paturi din saloanele în care capacitatea maximă este depășită; asigurarea unei temperaturi adecvate în pavilionul pentru femei; identificarea unei soluții (spre exemplu, prin mutarea pacientelor în alte saloane) care să permită asigurarea unor condiții adecvate de cazare pacientelor din pavilionul Castel până la renovarea clădirii în care acesta funcționează .

București, 6 martie 2017

[Redacted signature area]